

ОСТАПЕНКО Т. М.,

доцент кафедри

аналітичної економіки та менеджменту

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат економічних наук, доцент

ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансовий стан підприємства безпосередньо залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Як звичайно, чим вищими є показники обсягу виробництва і реалізації продукції, робіт, послуг і нижчою їхня собівартість, тим вищою буде прибутковість підприємства, а це також позитивно впливатиме на його фінансовий стан [1].

Фінансова діяльність підприємства має бути спрямована на організацію систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, додержання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів, фінансової стійкості з метою ефективного функціонування підприємства.

Метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку як підґрунтя стабільної роботи підприємства і виконання ним зобов'язань перед бюджетом, банком та іншими установами.

На практиці, аналіз фінансового стану підприємства проводиться в наступній послідовності:

1. упорядкування аналітичної роботи: визначення теми, напрямків використання його результатів;
2. підготовка матеріалів для аналізу: вибір наявної інформації, створення додаткових джерел;
3. попередня оцінка: характеристика виконання плану за досліджуваними показниками, характеристика зміни показника у порівнянні з попереднім періодом;
4. аналіз причин динамічних змін і відхилень від базових показників (або показників плану);
5. підсумкова оцінка й зведений аналіз.

Аналіз поділяється на внутрішній і зовнішній. Внутрішній аналіз проводиться службами підприємства і його результати використовуються для планування, контролю й прогнозування фінансового стану підприємства.

Основний зміст внутрішнього аналізу фінансового стану підприємства: аналіз динаміки прибутку та рентабельності підприємства; аналіз кредитоспроможності підприємства; оцінка використання майна та вкладеного капіталу; аналіз власних фінансових ресурсів; аналіз ліквідності й платоспроможності; аналіз самоокупності.

Зовнішній аналіз здійснюється інвесторами, постачальниками матеріальних і фінансових ресурсів, органами контролю на підставі оприлюдненої звітності [1].

Основним змістом зовнішнього фінансового аналізу є:

- аналіз абсолютних показників прибутку;
- аналіз показників рентабельності;
- аналіз фінансового стану підприємства, його фінансової стабільності;
- аналіз ефективності використання залученого капіталу;
- економічна діагностика фінансового стану підприємства (рис. 1).

Слід зазначити, що аналіз фінансової звітності не дозволяє категорично зазначити рівень фінансового стану, і тільки орієнтує користувача інформації в оцінці фінансового стану підприємства та визначенні його вузьких місць.

Визначення фінансового стану підприємства є необхідною умовою управління фінансами і будується на використанні фінансової звітності та певних методів його проведення.

Метод фінансового аналізу – це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану підприємства.

Рис. 1. Види аналізу підприємства

В економічній теорії та практиці існують різні класифікації методів економічного аналізу взагалі та фінансового аналізу зокрема.

Перший рівень класифікації виокремлює неформалізовані та формалізовані методи аналізу.

Неформалізовані методи аналізу ґрунтуються на описі аналітичних процедур на логічному рівні, а не на жорстких аналітичних взаємозв'язках та залежностях. До неформалізованих належать такі методи: експертних оцінок і сценаріїв; психологічні; морфологічні; порівняльні; побудови системи показників; побудови системи аналітичних таблиць.

Ці методи характеризуються певним суб'єктивізмом, оскільки в них велике значення мають інтуїція, досвід та знання аналітика [2].

До формалізованих методів фінансового аналізу належать ті, у підґрунтя яких покладено жорстко формалізовані аналітичні залежності, тобто методи: ланцюгових підстановок; арифметичних різниць; балансовий; відокремлювання ізольованого впливу факторів; відсоткових чисел; диференційний; логарифмічний; інтегральний; простих і складних відсотків; дисконтування.

У процесі фінансового аналізу широко застосовуються і традиційні методи економічної статистики (середніх та відносних величин, групування, графічний, індексний, елементарні методи оброблення рядів динаміки), а також математико-статистичні методи (кореляційний аналіз, дисперсійний аналіз, факторний аналіз, метод головних компонентів).

Використання видів, прийомів та методів аналізу для конкретних цілей вивчення фінансового стану підприємства в сукупності утворює методологію та методіку аналізу.

Фінансовий аналіз здійснюється за допомогою різних моделей, які дають змогу структурувати та ідентифікувати взаємозв'язки між основними показниками. Існують три головні типи моделей, які застосовуються в процесі аналізу фінансового стану підприємства: описові, предикативні та нормативні.

Описові моделі є головними для оцінки фінансового стану підприємства. До них належать: побудова системи звітних балансів; подання фінансової звітності в різних аналітичних розрізах; вертикальний та горизонтальний аналіз звітності; система аналітичних коефіцієнтів; аналітичні записки до звітності. Описові моделі ґрунтуються на використанні інформації з бухгалтерської звітності [3].

Предикативні моделі – це моделі передбачуваного, прогностичного характеру. Вони використовуються для прогнозування доходів та прибутків підприємства, його майбутнього фінансового стану. Найпоширеніші з них: розрахунки точки критичного обсягу продажу, побудова прогностичних фінансових звітів, моделі динамічного аналізу (жорстко детерміновані факторні та регресивні моделі).

Нормативні моделі – це моделі, які уможливають порівняння фактичних результатів діяльності підприємства з нормативними (розрахованими на підставі нормативу). Ці моделі використовуються, як заведено, у внутрішньому фінансовому аналізі. Їх суть полягає у встановленні нормативів на кожен статтю витрат стосовно технологічних процесів, видів виробів та в розгляді і з'ясуванні причин відхилень фактичних даних від цих нормативів [3].

Список використаних джерел:

1. Берест М. М. Фінансовий аналіз як економічна категорія та інструмент обґрунтування управлінських рішень. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2017. Вип. 23 (3). С. 53-57.
2. Косова Т. Д. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Київ: *Центр учбової літератури*, 2013. 440 с.
3. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. За заг. ред. Школьник І.О. І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.. Київ : *Центр учбової літератури*, 2016. 368 с.